

TOWARZYSTWO AZJI I PACYFIKU

AZJA - PACYFIK

ROCZNIK

TOM II (1999)

wydawnictwo
adam marszałek

Toruń 1999

RADA PROGRAMOWA

Marceli Burdelski, Waldemar J. Dziak, Krzysztof Gawlikowski,
Władysław Góralski, Elżbieta Potocka, Kazimierz Starzyk, Sławoj Szynkiewicz

REDAKCJA

Krzysztof Gawlikowski, Elżbieta Potocka, Marceli Burdelski

Tłumaczenie streszczeń

Karolina Linda Potocka

Tom ukazał się dzięki pomocy Komitetu Badań Naukowych oraz
„Chipolbrok” Chińsko-Polskiego Towarzystwa Okrętowego,
Portu Gdynia Holding S.A.

© Copyright by Wydawnictwo Adam Marszałek

© Copyright by Towarzystwo Azji i Pacyfiku

ISBN 83-7174-501-X

Redakcja zaprasza badaczy, szczególnie młodszych, do współpracy.
Maszynopisów niezamówionych i niezaakceptowanych do druku Redakcja nie odsyła.

ADRES REDAKCJI

Instytut Studiów Politycznych PAN, ul. Polna 18/20
00-625 Warszawa, fax (022) 825-21-46

Prenumeratę prowadzi Towarzystwo Azji i Pacyfiku. Zamówienia prosimy kierować na adres Redakcji. Prenumeratory otrzymują zniżkę 10% ceny katalogowej. Pierwsza wpłata może obejmować tomy nr 1 i 2. Prenumerata zagranicę wyższa o 100% plus koszty przesyłki. Wpłaty prosimy kierować na konto Towarzystwa: Pekao S.A. VII o/Warszawa, Al. Witosza 31, nr 12401109-10016646-2700-401112-0002.

The cost of annual subscription (one issue) is US \$23.00, including postage. Payments should be sent to Asia-Pacific Society: Towarzystwo Azji i Pacyfiku, Warszawa, Polna 18/20, account: Pekao S.A. VII o/Warszawa, Witosza 31: 12401109-10016646-2700-401112-0002.

Łamanie, przygotowanie do druku

Obsługa Wydawnictwa „ŁAM” s.c. tel. (0-56) 662-37-22

Wydawnictwo Adam Marszałek • 87-100 Toruń, ul. Przy Kaszowniku 37
tel. (0 56) 660 81 60, tel./fax (0 56) 62 322 38, e-mail: info@marszalek.com.pl
Drukarnia „MADO” • 87-148 Łysomice, ul. Warszawska 52, tel. (0 56) 678 34 78

TREŚĆ ZESZYTU**JAPONIA**

<i>Elżbieta Potocka</i>	80 lat stosunków polsko-japońskich	7
<i>Jacek Kobus</i>	Polityka Japonii wobec krajów Europy Środkowo-Wschodniej w latach dziewięćdziesiątych – zarys uwarunkowań	17
<i>Robert Jakimowicz</i>	Zarys japońsko-chińskich stosunków gospodarczych po 1978 roku	33
<i>Elżbieta Potocka</i>	Spór terytorialny – główną przeszkodą w normalizacji stosunków rosyjsko-japońskich	49
<i>Krzysztof Karolczak</i>	Wybory w Japonii	80

CHINY

<i>Marceli Burdelski</i>	50 lat stosunków Polski z ChRL – rys historyczny	86
<i>Janusz Kowalski</i>	Powstanie i rozwój Cywilizacji Chińskiej	102
<i>Yang Zhijiu</i>	Marko Polo rzeczywiście był w Chinach – polemika z Frances Wood	122

MALEZJA

	Nota redakcyjna	147
<i>Krzysztof Kijak</i>	Niektóre aspekty polityki gospodarczej Malezji	148
<i>Marceli Burdelski</i>	Dr Mahatir bin Mohamad – nota biograficzna	156
<i>Mahathir bin Mohamad</i>	Rozważania o wartościach azjatyckich	157
<i>Sławoj Szynkiewicz</i>	Nie wstydzmy się relatywizmu	169
<i>Stanisław Zapaśnik</i>	Wystąpienie Mahatira bin Mohamada a funkcje sporu o wartości azjatyckie	180
<i>Krzysztof Karolczak</i>	W poszukiwaniu „wartości azjatyckich”. Kilka uwag na marginesie wystąpienia Dr Mahathira	186
<i>Krzysztof Gawlikowski</i>	Problem „wartości azjatyckich”. Uwagi o koncepcjach Mahathira bin Mohamada	192

SPRAWY OGÓLNE

<i>Michał Korzec</i>	Azja Wschodnia po kryzysie: uwagi do „przyczynowości moralistycznej”	238
----------------------	---	-----

ARTYKUŁY RECENZYJNE I DYSKUSJE

<i>J. Abkowicz</i>	- Konfucjanizm a prawa człowieka	251
<i>J. T. Dreyer</i>	- Problemy obozów pracy w Chinach	256
<i>K. Gawlikowski:</i>	- Demontaż komunizmu w Chinach i Rosji	262
	- Nowe ujęcie przemian w Chinach współczesnych	272
	- Chiny w opisach podróżników arabskich	287
<i>K. Karolczak:</i>	- Elity rządzące w Japonii	296
	- Społeczeństwo japońskie	300
<i>J. Kowalski</i>	- O „pekińskiej wiosnie”	304
<i>W. Ostrowski:</i>	- Nowa biografia Mao	308
	- Wspomnienia studenckiego działacza z Placu Tiananmen	314
<i>E. Potocka</i>	- Japonia i Polska w latach 1918-1941	319
OMÓWIENIA PUBLIKACJI		322
WAŻNIEJSZE WYDARZENIA W STREFIE AZJI-PACYFIKU w 1998 r.		337
STOSUNKI POLSKI Z KRAJAMI AZJI-PACYFIKU w 1998 r.		347
NOWE KSIĄŻKI		348
KRONIKA ŻYCIA NAUKOWEGO		353
NASI AUTORZY		356
ABSTRACTS - STRESZCZENIA		359

CONTENTS

JAPAN

<i>Elżbieta Potocka</i>	80 years of the Polish - Japanese relations	7
<i>Jacek Kobus</i>	Japan's Relations with Central and Eastern Europe in the 90's	17
<i>Robert Jakimowicz</i>	An outline of the Chinese-Japanese economic relations after 1978	33
<i>Elżbieta Potocka</i>	The Territorial dispute - the main obstacle in the normalization of the Russian - Japanese relations	49
<i>Krzysztof Karolczak</i>	The recent election in Japan	80

CHINA

<i>Marceli Burdelski</i>	50 years of the Polish-Chinese relations	86
<i>Janusz Kowalski</i>	The rise and development of the Chinese Civilization	102
<i>Yang Zhijiu</i>	Did Marco Polo go to China? - a dispute with Frances Wood	122

MALAYSIA

Editorial note		147
<i>Krzysztof Kijak</i>	Some aspects of the Malaysia's economic policy	148
<i>Marceli Burdelski</i>	Dr. Mahathir bin Mohamad - a biographical note	156
<i>Mahathir bin Mohamad</i>	Debate on Asian values	157
<i>Sławoj Szynkiewicz</i>	Let's not be ashamed of relativism	169
<i>Stanisław Zapaśnik</i>	Mahathir bin Mohamad's pronouncement vs the functions of the debate on Asian values	180
<i>Krzysztof Karolczak</i>	A search for the "Asian values". Remarks about Dr. Mahathir's pronouncement	186
<i>Krzysztof Gawlikowski</i>	On the "Asian values" problem. Remarks on Mahathir bin Mohamad's concepts	192

GENERAL MATTERS

<i>Michał Korzec</i>	The East Asia after the crisis: remarks on the moral causality	238
----------------------	--	-----

REVIEWS AND DISPUTES

<i>J. Abkowicz</i>	- Confucianism and the human rights	251
<i>J. T. Dreyer</i>	- The problem of labor camps in China	256
<i>K. Gawlikowski:</i>	- Dismantling of the communist system in Russia and China	262
	- A new approach to the transformations in China . . .	272
	- China in the Arabian travelers' descriptions	287
<i>K. Karolczak:</i>	- The ruling elites in Japan	296
	- The Japanese society	300
<i>J. Kowalski</i>	- "The Beijing Spring"	304
<i>W. Ostrowski:</i>	- A new biography of Mao	308
	- Memories of a student's activist from the Tiananmen Square	314
<i>E. Potocka</i>	- Japan and Poland in the years 1919-1941	319
THE NEW BOOKS - SHORT REVIEWS		322
THE MOST IMPORTANT EVENTS IN THE ASIA - PACIFIC AREA		337
POLAND'S RELATIONSHIP WITH THIS AREA'S COUNTRIES IN 1998		347
NEW POLISH BOOKS		348
ACADEMIC LIFE CHRONICLE		351
OUR AUTHORS		356
ABSTRACTS		359

JAPONIA

Elżbieta Potocka

80 LAT STOSUNKÓW
POLSKO-JAPOŃSKICH

W marcu 1999 roku minęło 80 lat od nawiązania oficjalnych stosunków między Polską i Japonią. W historii tych stosunków można wyróżnić cztery okresy:

pierwszy — od uznania niepodległego państwa polskiego w 1919 r. do wybuchu II wojny światowej, we wrześniu 1939 r.;

drugi — od września 1939 r. do zamknięcia polskiej ambasady w Tokio, w październiku 1941 r.;

trzeci — okres współpracy wywiadów obu krajów podczas II wojny światowej (w latach 1941-1945);

czwarty — od wznowienia stosunków dyplomatycznych w 1957 r.

Japonia bardzo późno, bo dopiero 6 marca 1919 r. podjęła decyzję o uznaniu rządu Drugiej Rzeczypospolitej, ale przedstawiciel Japonii decyzję tę przekazał stronie polskiej jeszcze później, bo dopiero 22 marca. Dlatego w dokumentach polskich podaje się tę właśnie datę uznania *de iure* niepodległego państwa polskiego¹. Japońskie MSZ późno też przysłało swego przedstawiciela dyplomatycznego do Warszawy, bo 6 maja 1921 r., choć Polska uczyniła to 13 sierpnia 1920 r. Dla Polski nawiązanie stosunków dyplomatycznych z tym krajem było o wiele ważniejsze niż dla Japonii. Polska wchodziła bowiem na arenę międzynarodową po 123 latach niewoli i każda nowa placówka za granicą potwierdzała jej odzyskaną suwerenność. Wkrótce Tokio, obok Londynu i Waszyngtonu, stało się jedną z najważniejszych dla Polski stolic, a do opinii Japonii w różnych sprawach przywiązywano duże znaczenie.

¹ *Chronologia stosunków międzynarodowych Polski, 1918-1921*, Warszawa 1955, t. I, s. dokument nr 508.